

KRONIKK & DEBATT

KRONIKK:

Maks 5000 tegn inkludert mellomrom. Legg ved portrettfoto.

DEBATT:

Innlegg: 3000 tegn inkludert mellomrom. Replik/kortinnlegg: 1000 – 2000 tegn.

E-post: debatt@klassekampen.no
Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innlegg.

Tollef Mjaugedal
tollefm@klassekampen.no
Kronikk- og debattredaktør

Carline Tromp
carlinet@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Ingrid Grønli Åm
ingridga@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Klassekampen honorerer normalt ikke innsendt stoff. Innsenderens e-postadresse blir trykt med mindre innsenderen reserverer seg mot dette.

DU, JA! NRK-sjef Thor Gjermund Eriksen må svare selv, skriver Asta Håland.

Tomme svar fra feil mann

NRK
Asta Håland

Charlo Halvorsen bruker min spalte i «Feminist ja visst» 27. april som påskudd til å få inn NRKs presseskriv om Trygdekontoret i Klassekampens spalter 4. mai.

Forsvarsskrivet er nok sett på som nødvendig etter mange og sterke reaksjoner på NRKs bruk av lisenspenger til å produsere hevnporno mot Kari Jaquesson.

Utenom henvisningen i første avsnitt, hadde jeg lest innlegget før. Teksten ble nok produsert for et annet formål, Halvorsen kommenterer ikke det jeg skrev. Ettersom min artikkel var rettet mot kringkastingssjef Thor Gjermund Eriksen, er det ikke noe for meg å svare på. Jeg repeterer bare mitt sluttpoeng:

Det er NRK, ved Thor Gjermund Eriksen som ansvarlig redaktør og arbeidsgiver, som har ansvaret for at medarbeiderne nytter seksuell trakassering til å sette brysomme kvinner på plass.

NRK misbruker sin makt som statskanal ved å grovt sjikanere kvinnelige meningsmotstandere.

Asta B. Håland,
Kvinnegruppa Ottar
asta.haaland@lyse.net

Domstolene kan tilsidesette vitenskapelige konklusjoner uten Juridisk helhets

KRONIKK

Per Brandtzæg

De fleste har tillit til at rettssikkerheten ivaretas i straffesaker, og de har heldigvis oftest rett. Men noen ganger går det galt, og vi får det som kalles «justismord». Dette kan skje på to ulike nivåer. Det ene er når etterforskning av tekniske spor svikter og dommerne har en overdreven respekt for autoritære og ukritiske naturvitenskapelige sakkynndighetsuttalelser. Vitenskapsteori inngår nemlig ikke i juristers utdanning.

Det andre nivået der justismord kan finne sted, er ved såkalt juridisk helhetsvurdering. Dette er noe dommerne tyr til når det ikke finnes tekniske spor, bare indisier. Jussens tenkemåte bygger da på synsing i en tradisjon som har overlevd fra hekseprosessene.

Oppklarte justismordsaker viser at vitenskapelig tenkemåte noen ganger er totalt fraværende, det kan for eksempel ha skjedd manipuleringspunkt, slik at det passer med politiets påstander. Grave-rende eksempler på dette så vi i saken til Per Liland i Fredrikstad og den døvstumme Fritz Moen i Trondheim. I Bergen pågår det nå spesialletterforskning for å klarlegge dårlig politiarbeid i to alvorlige straffesaker.

Når etterforskningen svikter, er det mulig for standhaftige personer som privatetterforsker Tore Sandberg å etterprøve feilvurderingene, selv om det kan ta 20 år. Sandberg har til nå avslørt rundt ti justismord. Verre er det når

tekniske spor ikke foreligger og dommen baseres på juridisk helhetsvurdering ved bruk av andre omstendigheter som «bevis». Et klassisk eksempel på dette er Rødseth-saken på Møre i 1981, der en far ble dømt for å ha forårsaket sin fem måneder gammel datters død. Medisinske eksperter var usikre på om dødsårsaken var sykdom eller påført skade. Faren ble dømt til 2,5 års fengsel for barnemishandling, men ble frikjent etter lang kamp.

I 2009 fikk Sandberg slått fast at handikappede Åge Vidar Fjell var feilaktig dømt for drap på grunn av misvisende indisier. Tilsvarende innsats ble gjort av spesialetterforsker Ola Thune da lensmann Harald Tveiten etter 16 års kamp ble frikjent for underslag, seks timer etter sin død i 2009.

Forutsetningen for slike seiere er at det er mulig å få innsikt i hvilke omstendigheter som er benyttet i den juridiske helhetsvurderingen. Dette er ikke alltid tilfellet.

Vitenskapsteori inngår ikke i juristers utdanning.

Tidligere justisminister Knut Storberget (Ap) var klar over svakhetene ved begge rettssikkerhetsnivåer. I et foredrag hevdet han at vi ikke må la være å stille kritiske spørsmål; da kan en fellende dom bli viktigere enn sannheten; vi må bli mer kunnskapsorientert; dommere må komme bort fra magesfølelsen og ren synsing.

Storberget ble i 2008 utfordret om denne problemstillingen i et brev underskrevet av over 270 medisinerere og naturvitere. Han ble oppfordret til å ta «initiativ for å sikre at rettsvesenet fungerer på en slik måte at oppdatert og kritisk vitenskapelig metode sikres en plass i bevisvurderinger», og «å sikre at rettsvesenet forholder seg til vitenskapelig begrunnede konklusjoner på en

HUN FLYTER! I en hekseprosess ble den tiltalte regnet som skyldig dersom Brandtzæg. Her fra hekseprosessene i Salem i 1692–93.

faglig forsvarlig måte».

På tross av at han kjente til svakhetene i rettssikkerheten, kom det ikke noe konkret ut av henvendelsen til Storberget. Heller ikke hans etterfølgere Grete Faremo (Ap) og Anders Anundsen (Frp) fulgte opp brevet fra 2008. Anundsen har tatt mål av seg til å være handlekraftig, men selv gjentatt direkte kontakt har ikke ført frem.

Et viktig moment i brevet til Storberget var at juristene må «ha evne til å forholde seg kompetent og kritisk til vitenskapens bidrag». Brevet

understreket at domstolene skal ha det overordnede ansvar for helhetlig bevisvurdering, men at de ikke må tilsidesette vitenskapens konklusjoner uten kritisk analyse og holdbar begrunnelse.

Det burde være selvsagt at dommere ikke kan oppkonstruere bevisverdi for usikre omstendigheter. Men kvalitets sikring av bevisføring ved Den rettsmedisinske kommisjon fungerer altså ikke godt nok til å avsløre uholdbare sakkynndige

OVERHØRT

Et samfunn uten rom for 1.500 jøder har sannelig ikke rom for mye. Derfor må ikke debatten om antisemittisme få bli om jøder, men en debatt om oss som ikke er jøder og hva slags tankegods vi lar få seile rundt i hodene våre.

Didrik Søderlind i Vårt Land

Jeg har ikke engasjert meg i politikk for å mene noe om russesanger. Jeg engasjerte meg ikke når Karpe Diem sang om å få blowjob av Mette Hanekamhaug og når Lars Vaular sang om at noen skulle skyte Siv Jensen og jeg engasjerer meg ikke her heller.

FpU-formann Atle Simonsen i Dagbladet

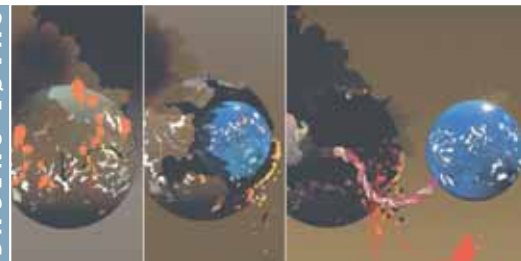
Denne uken har kjoledebatten kommet til Norge i form av en 19 tonns steinblokk foran Østbanehallen.

Jusstudent Paul Joakim Sandøy på minervanett.no

I motsetning til kråka, som er nøgd med å gjenta seg, er menneskenaturen ei langt meir dynamisk affære.

Jon Langdal i Morgenbladet

DAGENS LØVÅS

MER DEBATT NESTE SIDE >>

begrunnelse. Slik får vi stadig nye justismord.

svurdering

hun ikke klarte å bevise sin uskyld. Dette prinsippet kan man også finne i norsk rettsvesen, skriver Per

ILL: FRA #PIONEERS IN THE SETTLEMENT OF AMERICA (1876) AV WILLIAM A. CRAFTS

konklusjoner. Det finnes dessuten i den mye omtalte Torgersen-saken to eksempler på at kommisjonen har vurdert tekniske bevis som ubrukbare, noe Gjenopptakelseskommisjonen (GOK) sensasjonelt nok har neglisert. Janne Kristiansen, tidligere leder av GOK, hevdet at GOK «må foreta totalvurdering av det fulle bevisbildet, ikke kun de tekniske bevis». Men når både GOK og statsadvokaten sier at det er «andre omstendigheter» enn tekniske bevis som berettiger en dom, skal

de kunne redegjøre for hva dette innebærer. Dessverre er det i denne saken ferske eksempler på at disse to sentrale rettsinstanser nekter å fremlegge hva som inngår i helhetsvurderingen.

Det er her parallellen til hekseprosessene kommer til sin rett: Ifølge dette systemet må skyld opprettholdes dersom en domfelt ikke kan bevise sin uskyld. Vi kan ikke ha det slik i en rettsstat hvor åpenhet er en viktig bærebjelke og rimelig tvil skal komme tiltalte til gode.

Manglende innsyn i de funn som inngår i bevisvurderingen berøver samfunnet for en viktig kontrollmulighet til å avverge justismord. Vi ikke-jurister vil ikke frata dommerne helhetsvurderingen når den bygger på reell sannsynlighetsovervekt. Men når vitenskapen viser at et funn ikke er noe verd, kan ikke dommerne gi det bevisverdi i rettsalen.

Per Brandtzaag, professor, avdeling for patologi, OUS, Rikshospitalet
per.brandtzaag@medisin.uio.no

Yrkesfaglig blåknute

UTDANNELSE
Trond Johannesen

Høyres landsmøte vedtok resolusjonen «Et fornyet yrkesfagløft». Partiet skal ha ros for å sette fagutdanning på agendaen, og flere av forslagene bør bli iverksatt snarest. Samtidig er resolusjonen et uttrykk for at de store seirene på dette området har latt vente på seg. Forklaringen ligger i politisk uvilje mot å gjøre noe med finansieringen.

Den senere tids yrkesfagsdebatt gir inntrykk av at yrkesfagene er en ensartet gruppe, preget av søkersvikt og frafall. Dette er feil. Kategorien fagutdanning skjuler store forskjeller når det kommer til popularitet, søkerutvikling og kostnader.

Samtidig som mange yrkesfag over lengre tid har opplevd søkernedgang, finnes det faggrupper hvor utviklingen har vært positiv, som anleggsgfagene. Dette faget har hatt en oversøkning på godt over 30 prosent de siste to årene.

Regjeringen har vist at den prioriterer infrastruktur, og mange unge ønsker en karriere i anleggsbransjen. Bedriftene på sin side etterspør fagutdannede, men det mangler skoleplasser. Dette beskriver det paradokset yrkesfagene i dag står overfor; myndighetene ønsker å øke rekrutteringen til fag med lave søkertall samtidig som mange søkere får førstevalget sitt avvist på grunn av for få skoleplasser i de populære fagene. Dette er en blåknute politikerne sliter med å løse.

Et reelt yrkesfagløft betinger at koblingen mellom antall skoleplasser og næringslivets behov blir tettere. Skal dette skje, må eierne av de

videregående skolene – fylkeskommunene og de statlig finansierte landslinjene – gis økonomiske rammebetingelser som gjør at bedriftenes etterspørsel etter kompetanse styrer skoletilbudet, ikke skolens økonomi.

Dette gjelder særlig for kostbare fag som anleggsgfagene, som forutsetter bruk av moderne maskiner. Mange skolars vanskelige økonomiske situasjon gjør at skoleeierne vegrer seg for å opprette flere skoleplasser

Anleggsbransjen trenger dyktige fagarbeidere.

innen ressurskrevende fag, til tross for høye søkertall. Underfinansiering resulterer også i at skolene ikke alltid har ressurser til å nå opplæringskravene i læreplanene, noe som skaper ulikhet i ferdighetsnivået blant elevene.

Min oppfordring til politikerne er å først få kartlagt ressursbehovet til de ulike yrkesfagene og få fastslått hvilket minimum av

Klassekampen fredag

ressurser skolene trenger per skoleplass i de ulike fagene for å oppnå kravene i læreplanene. Deretter må finansieringen tilpasses behovet. Dette vil heve kvaliteten på utdanningen og legge til rette for at antall skoleplasser er tilpasset søkertall og næringslivets behov.

Det skal investeres milliarder i infrastruktur de kommende årene. Anleggsbransjen trenger dyktige fagarbeidere.

Trond Johannesen, administrerende direktør, Maskinentreprenørens Forbund (MEF)

trond.johannesen@mef.no

KLASSEKAMPEN Venstresidas dagsavis

Domstolene og vitenskapen

Klassekampen 1. Publisert på trykk 28.05.2015.
Tor Langbach, Tor Langbach, jurist. Seksjon: 1, KLA11ONE.
Side: 22.
Del: 1.

rettspleie Tor Langbach

Per Brandtzæg gir i en kronikk 11. mai uttrykk for en del synspunkter på arbeidet i domstolene. Dommere har «overdreven respekt for autoritære og ukritiske naturvitenskapelige sakkyndiguttalelser», de bygger på «synsing i en tradisjon som har overlevd fra hekseprosessene» og dessuten er en vitenskapelig tenkemåte totalt fraværende. En grusom salve, med andre ord, riktignok ikke helt uten poenger, men helt uten antydninger om hvordan det han ser som et problem bør løses.

Straffesaker behandles av dommere som er jurister, men flertallet i retten er alltid lekfolk. Vi har valgt å bygge på et lekdommerprinsipp, og de aller fleste er enige i at det er et godt og demokratisk fundament for en moderne rettsstat. Men arbeidet i domstolene er menneskelig virksomhet, og da kan ting gå galt. Da må man ha arbeidsformer og systemer som kan fange opp feil. En slik rettssikkerhetsgaranti er at enhver rimelig tvil skal komme tiltalte til gode, det samme gjelder retten til anke og muligheten for gjenopptakelse.

En bevisvurdering består i å sammenholde en rekke enkeltbevis. Hvilken vekt har de til dels motstridende forklaringene fra tiltalte og en rekke vitner, hvordan skal vi forstå elektroniske bevis, hva kan vi utlede av et DNA-funn, og: hva kan personer med spesiell kompetanse bidra med? For sakkyndighet trenger vi, både vitenskapelig og mer jordnær, siden straffesaker kan reise en rekke faglige spørsmål som ikke har med juss å gjøre. Men den samlede bevisvurderingen er rettens oppgave. Vitenskapen er ikke representert i retten (bortsett fra rettsvitenskapen); følgelig må kunnskap og vurderinger fra andre profesjoner og fagfelt hentes inn i den enkelte sak.

22 Tirsdag 28. mai 2015

MENINGER

KLASSEKAMPEN

Demokrati og eiendom

MENNESKE RETTIGHETER
Henning Høiby

Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) har autoritet over Stortingets lovgivning i spørsmål som angår menneskerettslige temaer, påpeker professorene Geir Ulstein og Andreas Fallstad i Klassekampen 27. mai.

Dette henvisning til at vår egen grunnlov knytter seg til menneskerettsrett, opererer de med et begrep om privat eiendomsrett generelt. Ikke grunnendommen som en særskilt form for privat eiendomsrett, slik jeg girte om. EMD fortsetter å være et viktig grunnlovstema, og det er den norske konstitusjonen som menneskerettsrett og eiendomsrett er i form av festingspunkt. Ikke lov, men lov og grunnlov. Men i form av festingspunkt, ikke lov, men lov og grunnlov. Men i form av festingspunkt, ikke lov, men lov og grunnlov. Men i form av festingspunkt, ikke lov, men lov og grunnlov.

Men i svernet på mitt spørsmål om retten til grunnendommen er et menneskerettslig begrep, opererer de med et begrep om privat eiendomsrett generelt. Ikke grunnendommen som en særskilt form for privat eiendomsrett, slik jeg girte om. EMD fortsetter å være et viktig grunnlovstema, og det er den norske konstitusjonen som menneskerettsrett og eiendomsrett er i form av festingspunkt. Ikke lov, men lov og grunnlov. Men i form av festingspunkt, ikke lov, men lov og grunnlov.

Men i svernet på mitt spørsmål om retten til grunnendommen er et menneskerettslig begrep, opererer de med et begrep om privat eiendomsrett generelt. Ikke grunnendommen som en særskilt form for privat eiendomsrett, slik jeg girte om. EMD fortsetter å være et viktig grunnlovstema, og det er den norske konstitusjonen som menneskerettsrett og eiendomsrett er i form av festingspunkt. Ikke lov, men lov og grunnlov. Men i form av festingspunkt, ikke lov, men lov og grunnlov.

Men i svernet på mitt spørsmål om retten til grunnendommen er et menneskerettslig begrep, opererer de med et begrep om privat eiendomsrett generelt. Ikke grunnendommen som en særskilt form for privat eiendomsrett, slik jeg girte om. EMD fortsetter å være et viktig grunnlovstema, og det er den norske konstitusjonen som menneskerettsrett og eiendomsrett er i form av festingspunkt. Ikke lov, men lov og grunnlov. Men i form av festingspunkt, ikke lov, men lov og grunnlov.

Domstolene og vitenskapen

RETTSPLEIE
Tor Langbach

Per Brandtzæg gir i en kronikk 11. mai uttrykk for en del synspunkter på arbeidet i domstolene. Dommere har «overdreven respekt for autoritære og ukritiske naturvitenskapelige sakkyndiguttalelser», de bygger på «synsing i en tradisjon som har overlevd fra hekseprosessene» og dessuten er en vitenskapelig tenkemåte totalt fraværende. En grusom salve, med andre ord, riktignok ikke helt uten poenger, men helt uten antydninger om hvordan det han ser som et problem bør løses.

Straffesaker behandles av dommere som er jurister, men flertallet i retten er alltid lekfolk. Vi har valgt å bygge på et lekdommerprinsipp, og de aller fleste er enige i at det er et godt og demokratisk fundament for en moderne rettsstat. Men arbeidet i domstolene er menneskelig virksomhet, og da kan ting gå galt. Da må man ha arbeidsformer og systemer som kan fange opp feil. En slik rettssikkerhetsgaranti er at enhver rimelig tvil skal komme tiltalte til gode, det samme gjelder retten til anke og muligheten for gjenopptakelse.

En bevisvurdering består i å sammenholde en rekke enkeltbevis. Hvilken vekt har de til dels motstridende forklaringene fra tiltalte og en rekke vitner, hvordan skal vi forstå elektroniske bevis, hva kan vi utlede av et DNA-funn, og: hva kan personer med spesiell kompetanse bidra med? For sakkyndighet trenger vi, både vitenskapelig og mer jordnær, siden straffesaker kan reise en rekke faglige spørsmål som ikke har med juss å gjøre. Men den samlede bevisvurderingen er rettens oppgave. Vitenskapen er ikke representert i retten (bortsett fra rettsvitenskapen); følgelig må kunnskap og vurderinger fra andre profesjoner og fagfelt hentes inn i den enkelte sak.

Dette skjer ved at retten oppnevner sakkyndige etter en dialog med partene om profesjonsvalg og mandat, eller ved at partene selv engasjerer sakkyndige. Hvis den sakkyndigheten som etterspørres er «rettsmedisinsk», skal de sakkyndige erklæringene kvalitetssikres av Den rettsmedisinske kommisjon. De sakkyndige møter i retten og avhøres av retten, aktor og forsvarer. Dette er et bedre system enn mange andre land har.

Men selv ikke vitenskapen er feilfri. I Bjugnsasen kom det «vitenskapelige» utsagn om barns underliv som i ettertid har vist seg uholdbare. I Rødsethsaken, som Brandtzæg nevner, uttalte den sakkyndige – en professor dr. med. – at det var overveiende sannsynlig at det forelå et tilfelle av systematisk barnemishandling. At Rødseth ble dømt, skyldtes dessuten i det alt vesentlige at han overfor politiet, de sakkyndige og i retten erkjente hardhet ved behandling av barnet. Og Fjell, som også

nevnes, ble ikke dømt «på grunn av misvisende indisier». Han ble dømt fordi to psykiatere fant at han ikke var høygradig psykisk utviklingshemmet og derfor var tilregnelig, mens nye sakkyndige mange år etterpå fant at han likevel var utilregnelig.

Hvis Brandtzæg har konkrete forslag om nye måter å sikre den faglige holdbarheten av sakkyndiges arbeid på, hadde det vært

interessant å høre dem. Men hvis han mener at retten bør oppnevne medisinske professorer som dommere, er han på villspor. Det bryter helt grunnleggende med lekdommertradisjonen.

Permitor@hotmail.com

© Klassekampen

KLASSEKAMPEN Venstresidas dagsavis

Litt lesehjelp til Langbach, samt en rask løsningskisse

Klassekampen 1. Publisert på trykk 03.06.2015.

Per Brandtzæg, Per Brandtzæg, professor, avdeling for patologi, OUS Rikshospitalet. Seksjon: 1, KLA110NE.

Side: 21.

Del: 1.

rettspleie Per Brandtzæg

Jeg takker Tor Langbach for hans kommentarer til min kronikk om «Juridisk helhetsvurdering». Som tidligere leder for Domstoladministrasjonen er dette et tema hvor han har spesiell innsikt. Men det hele hadde blitt klarere om han ikke hadde feilsisert meg. Han sier for eksempel at jeg som en generell konklusjon mener at vitenskapelig tenkemåte er totalt fraværende i rettsalen. Det jeg skrev var: «Oppklarte justismordsaker viser at vitenskapelig tenkemåte noen ganger er totalt fraværende med manipulering av spor ...». Det blir litt forskjellig! Og så skriver han til slutt at «hvis jeg mener at retten bør oppnevne medisinske professorer til dommere», så er jeg på villspor. Hvor har han dette fra? Jeg tillater meg å gjenta anslutningen på min kronikk: «Vi ikke-jurister vil ikke frata dommerne helhetsvurderingen når den bygger på reell sannsynlighetsovervekt. Men når vitenskapen viser at et funn ikke er noe verd, så kan ikke dommerne gi det bevisverdi i rettsalen.»

Jeg undrer meg over at Langbach ikke har grepet essensen i min kronikk, nemlig at vi har to nivåer for rettsikkerhet i straffesaker. Det ene bygger på vurdering av tekniske spor som kan bli gjenstand for etterprøving av privatetterforskere som Tore Sandberg. Det andre er noe dommerne må ty til når det ikke foreligger tekniske spor, bare indisier. Det er dette vi kaller «juridiske helhetsvurdering» og hvor jeg etterlyser full åpenhet om hvilke omstendigheter eller indiser som tas inn i vurderingen. For her må ikke dommerne ta inn omstendigheter som bare passer den oppfatning de har av saken.

Bjugsnsaken er et grovt eksempel på at de rettsmedisinske sakkyndige ikke hadde faglig bakgrunn for sine uttalelser, og hele miseren ble forsterket av barneombudets kraftfulle støtte. Jeg

KLASSEKAMPEN

Ikke still deg i veien for sola!

KJØNN
Jan Elisabeth Lindahl

Jenna Talackova kom til finalen i Miss Universe i Canada for to år siden før hun ble diskvalifisert fordi hun overtok biologiske likene til dødt kvinnem. Jenna hadde sett på seg selv som kvinnem siden hun var fire år gammel og gjennomgikk kjønnskorrigerende operasjoner da hun var 18. Hun var endelig det hun ønsket, men hun hadde lengtet etter å bli hele livet. Likene var hun altså ikke «ekte» nok. Skal man tre sies å være helt kvinne, må man gjennomgå en såkalt «genetisk» operasjon.

Vegges kommentar i Klassekampen 18. mai som er gitt fra en forhåpentligvis god tid. Jeg trodde ikke noen for alvor i 2015 ville krysse kjønnsoperasjonen er direkte sammenheng med biologisk kjønn. Selv om det i Norge i dag fremdeles råder en heteronormativt kjønnsmodell med sterke normer for hva som anses som «naturlig» for kjønnene, nemlig assosieret med kjønnsdrakt og fysisk fremtoning, er det for lengst blitt akseptert at det er forskjellige måter det kalles tilhelt kjønn ved dødt og opplevd kjønn. Ifølge Vegge er det ikke mulig å være født i feil kjønn. Jeg håper hun kan ta turen opp til Rikshospitalet og si dette til det over 500 menneskene som deler seg kjønn for det som på lærebøker kalles kjønnskorrigeringer - transidoli medisin. Biologisk kjønn og opplevd kjønn i dette er ingen «vagnforestillinger». Vegge. Dette er fakta. Manfølelsen kan føre til en så sterk dysfori (ubehag) at vedkommende ofte ikke kan fortsette å leve, uten hjelp.

Dysfori kan helbredes. Både hormoner og kirurgisk er man i stand til å hjelpe transpersoner med å bli den de har ønsket å være. Å plan, som Vegge her gjør, at dette er en «uløst» form for selvskading - er inntil

Dette er ingen «vagnforestillinger». Dette er fakta.

mindre enn en uhyggelig påstand som er direkte frakende for de mange som strever med å finne seg selv.

Hormonbehandling er en avansert behandling som innebærer at det tilføres androgen og antiandrogen til man til kvinnepasienter (MKM), noe som fører til en

undertrykkelse av egen kjønnskorrigering. Målet med behandlingen er å bringe pasienten inn i et klinisk og biokjemisk status som i størst grad samsvarer med det kjønnsuttrykk pasienten ønsker å ha, uten at pasienten opplever uønskede biokjemiske eller kliniske bivirkninger av behandlingen.

Dette er direkte livreddende tiltak, Vegge.

Nå gjelder ikke dette bare kjønnskorrigeringer, men alle transpersoner. Bruce Jenner eller Angelina Jolie. (Jolie gjør så dette kan et forsøk på å unngå en genetisk kontroll, noe hun ikke er alene om) det gjelder utrolig mange mennesker.

I en nederlandsk befolkningsundersøkelse om seksuell helse oppgir rundt fem prosent (1/20) både kvinner og menn å ha ambivalens eller utilfredhet rundt sin kjønnsidentitet. Her skiller man mellom

ambivalent kjønnsidentitet, som angir grad av tryk i ubehag overfor ikke-samsvar mellom kjønnsidentitet og kjønn tillegget ved fødsel.

Vinnerer nå i Norge også vil tre inn i rekken av land som godtar selvvalgt kjønnskjønn uten foregående irreversible inngrep. Det skulle bare manglet. Om det ikke da dukker opp femsosiologer som ikke klarer å forstå at dette handler om liv og et livs verdi og kvalitet. Igjen er viktigere enn menneskets helseverdighet, i det kjønn eller kjønnsuttrykk som måtte være det riktige for den enkelte. Det er synd at mange av oss må vente kanskje et helt år på en erklæring som bærer vevsoppdrag for oss alle.

Valg Vegge - du er i veien! Jeg håper du besiprer det.

Jan Elisabeth Lindahl, leder av Forening for transpersoner i Norge jan.elisabeth@ftrn.no

MENINGER

Onsdag 3. juni 2015 21

Valgte ledere

HØYERE UTDANNING
Knut Kjørdahl

Regjeringen foreslår å gjøre ansatte i ledere til en normalfordring ved utnevnelse og høyakt. På kort tid har 2500 personene undersøkt på et ønske om å bevare stillingen med riktige og et utvalg av dem ansatte. «Valgte ledere framtidig bilant som en slags sær spesialutvalg og et utvalg utvalgsgang for universitetene. Men en institusjon som primært søker kompetanse og innsikt kan ikke ledes etter samme prinsipper som et offentlig stat eller en forretningsorientert bedrift.

Dette har mange utnevnelse våre rekke forslutt, ikke minst faglig bakgrunn.

Oppropet er underteget av blant andre Tor Arne Solbakken, nestleder i LO, Rens Eriksen, leder i LO, Larsen i LO, John Leirvag, leder i SV, Steinar Skjoldager, nestleder i Rødtforbundet - på vegne av forbundet, og Anders Folkestad, leder i Unio.

Det var å håpe at Arbeiderpartiet politikere lytte til faglig bakgrunn mer enn til Næringslivet. Larsen, som begrunnet at det var å håpe at de har måttet til å gjøre gjennom store endringer i universitetssystemet.

Knut Kjørdahl, professor i økonomi og Universitetet i Oslo knut.kjor Dahl@iuh.no

KLASSEKAMPEN

Litt lesehjelp til Langbach, samt en rask løsningskisse

RETTSPLEIE
Per Brandtzæg

Jeg takker Tor Langbach for hans kommentarer til min kronikk om «Juridisk helhetsvurdering». Som tidligere leder for Domstoladministrasjonen er dette et tema hvor han har spesiell innsikt. Men det hele hadde blitt klarere om han ikke hadde feilsisert meg. Han sier for eksempel at jeg som en generell konklusjon mener at vitenskapelig tenkemåte er totalt fraværende i rettsalen. Det jeg skrev var: «Oppklarte justismordsaker viser at vitenskapelig tenkemåte

noen ganger er totalt fraværende med manipulering av spor ...». Det blir litt forskjellig! Og så skriver han til slutt at «hvis jeg mener at retten bør oppnevne medisinske professorer til dommere», så er jeg på villspor. Hvor har han dette fra? Jeg tillater meg å gjenta anslutningen på min kronikk: «Vi ikke-jurister vil ikke frata dommerne helhetsvurderingen når den bygger på reell sannsynlighetsovervekt. Men når vitenskapen viser at et funn ikke er noe verd, så kan ikke dommerne gi det bevisverdi i rettsalen.»

Jeg undrer meg over at Langbach ikke har grepet essensen i min kronikk, nemlig at vi har to nivåer for rettsikkerhet i straffesaker. Det ene bygger på vurdering av tekniske spor som kan bli gjenstand for etterprøving av privatetterforskere som Tore Sandberg. Det andre er noe dommerne må ty til når det ikke foreligger tekniske spor, bare indisier. Det er dette vi kaller «juridiske helhetsvurdering» og hvor jeg etterlyser full åpenhet om hvilke omstendigheter eller indiser som tas inn i vurderingen. For her må ikke dommerne ta inn omstendigheter som bare passer den oppfatning de har av saken.

Bjugsnsaken er et grovt eksempel på at de rettsmedisinske sakkyndige ikke hadde faglig bakgrunn for sine uttalelser, og hele miseren ble forsterket av barneombudets kraftfulle støtte. Jeg

neville Fjell-saken som et eksempel på det andre nivået, nemlig misvisende indisier. Langbach påpeker at dette er feil fordi dommen bygget på rettspsykiatriske uttalelser. Men dette blir jo nettopp indisier, for rettspsykiatri er ingen vitenskap. Se bare på den debatten som nå pågår om tilregnelighet.

Langbach vil at jeg skal artylene hvordan problemene i rettsvesenet skal løses.

Langbach vil at jeg skal antyde hvordan problemene i rettsvesenet skal løses.

For det første må jurister få bedre skoleing i kritisk vitenskapelig tenkemåte.

dette er feil fordi dommen bygget på rettspsykiatriske uttalelser. Men dette blir jo nettopp indisier, for rettspsykiatri er ingen vitenskap. Se bare på den debatten som nå pågår om tilregnelighet.

Langbach vil at jeg skal artylene hvordan problemene i rettsvesenet skal løses.

Per Brandtzæg, professor, avdeling for patologi, OUS Rikshospitalet per.brandtzæg@medisin.uio.no

eksempler på at dens uttalelser blir neglisjert av statsadvokaten og Gjenopptakelseskommisjonen.

per.brandtzag@medisin.uio.no

Jurister må få bedre skolering i kritisk

vitenskapelig tenkemåte.

© Klassekampen